

írja le és a jelenlegi jogfelfogást tükrözve értékeli. Kiemeli a nemzetközi médiumok leleplezéseinek, a hadművelleti vezetés ellenőrzésének, a felelős parancsnokok fejelemzésének a jelentőségét, a megtorlás lehetőségét, a kártérítési igényt, a védő hatalmak beavatkozási köteleességét, a Vöröskereszt és a diplomácia közvetítő szerepét. A függelék részletes felsorolást ad az 1956-tól napjainkig megkötött és érvényes nemzetközi szerződésekről, a védőjelekről, az egyes országokban kiadott, humanitárius jogról szóló szolgálati előírásokról. A záró fejezet egy igen részletes, nemzetközi bibliográfiát nyújt az olvasóknak.

A fegyveres konfliktusok idejére érvényes humanitárius jogok gyűjteménye komoly segítség mind az államok vezetése, mind a jogalkotók számára, amennyiben célul tűzik ki a koráb-

ban korlátlan erőszak visszaszorítását. A lakosság emberséges része a könyvet olvasva megfelelő tájékozottság birtokába juthat, és kényszerítheti kritikájával, hangulata kifejezésével a politikusokat és a parancsnokokat arra, hogy a történelem legvéresebb századának a végén csökkentésük az aljas indulatok levezetésének a lehetőségét, szűkítsék az erőszak alkalmazásának körét. A könyv egy emberséges párbeszédhez nyújt lehetőséget, mert hozzáférhetővé teszi a szinte áttekinthetetlen és hiányos rendszerű nemzetközi humanitárius jogot. Egyben felcsillantja a reményt, hogy az ellentétes érdekek fegyvertelen megoldásai több sikert nyújtanak, mint a vak és fékezhetetlen erőszak – és ezt a szembenállók is képesek lesznek megérteni. Valamikor.

Bencze László

IRENE BUTT-MONIKA EICHLER (ED)

BIBLIOGRAPHY MILITÄRWESEN

Bibliography of Military Affairs

Deutschsprachige Hochschulschriften und Veröffentlichungen ausserhalb des Buchhandels 1966–1980

(K. G. Saur, München-London-New York-Paris, 1993. 305 o.)

A kötet a katonai szakirodalom könyvkereskedelmi forgalomba nem, vagy csak igen kis példányszámban került részének bibliográfiai számba vételét nyújtja. A kutató tisztában van a doktori disszertációk, intézeti és magánkiadások regisztrálásának a nehézségeivel, ezért különösen hálás lehet a fáradságot nem ismerő szerkesztőknek, akik munkájukban feldolgozták az osztrák, német és svájci nemzeti bibliográfiákat, a disszertációkról és kutatási jelentésekről megjelenő tájékoztatókat.

Munkájuk eredménye egy 3400 tételes bibliográfia, amely a katonadiplomáciától a katonatorvosláson át a hadijogig felöleli a katonai tudományok teljességét. A minket közelebbről érintő hadtörténelmi rész is hihetetlenül sokrétű. A régiebb történelemről legyen elég megemlíteni

a XV. századi burgenlandi zsoldosokról, a Bethlen Gáborral szembeni tájé védelmi intézkedésekről; az újabb korszakból, az Osztrák-Magyar Monarchia éveiből a német vezénylési nyelvről, a tábori papi szolgálatról, a katonai repülésről és a tengeralattjárókról, a hadikiegészítésről, a tisztai akadémisták egyenruhájáról, az 1912/13-as balkáni háborúról, az első világháború kitéréséről szóló disszertációkat.

A kötetben az eligazodást rendkívül alapos tárgyszómutató segíti. A bibliográfia forgatása nem kis haszonnal járhat, mivel német nyelvről könyvtárközi kölcsönzéssel az ilyen típusú kiadványok is rövid időn belül kézhez kaphatók.

Veszprémi László